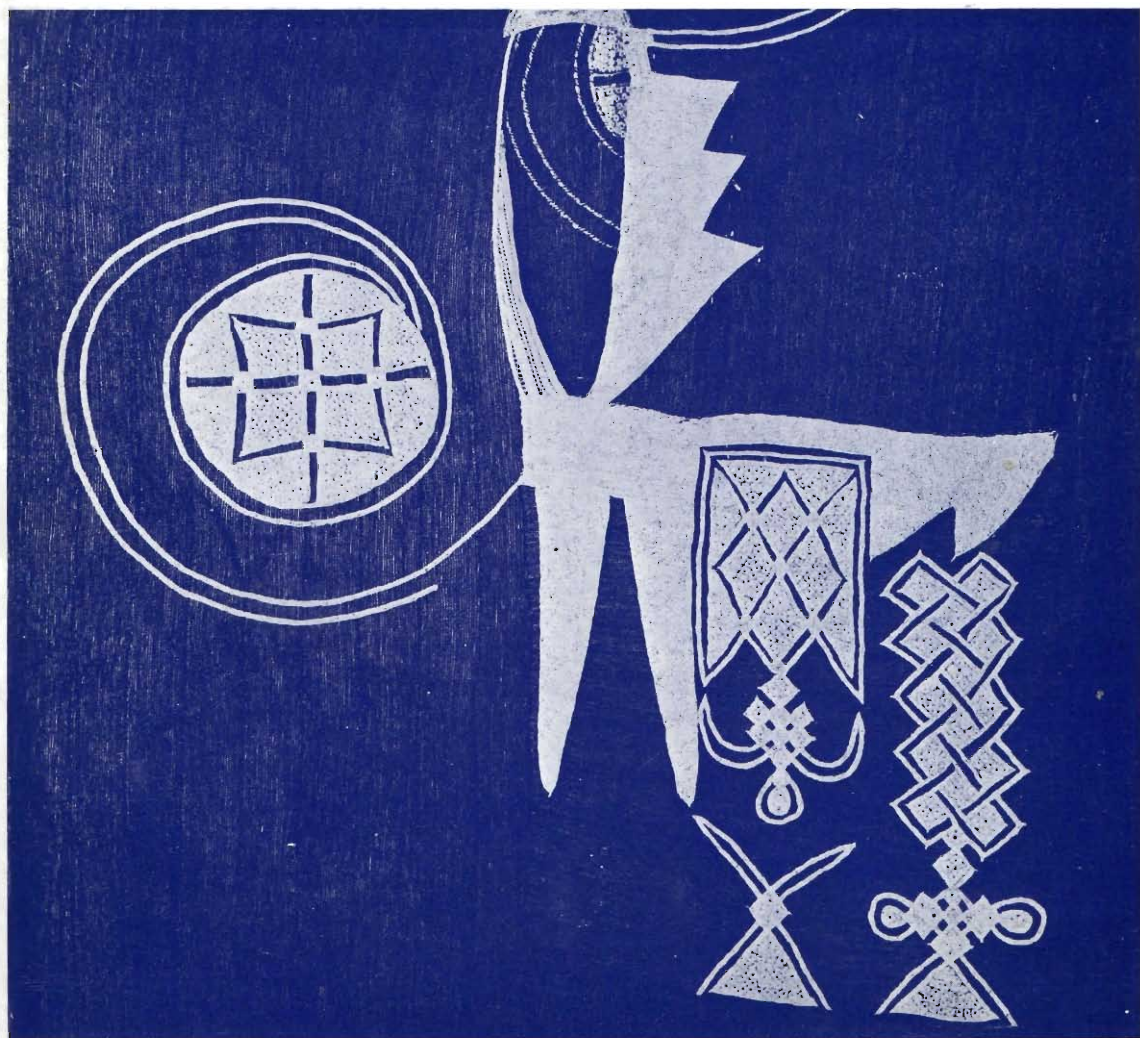

OBLAČILA AFRIČANOV JUŽNO OD SAHARE

**OBLAČILA AFRIČANOV
JUŽNO
OD SAHARE**

RAZSTAVA

**RAZSTAVO
TEMATSKO PRIPRAVILA:
dr. PAVLA ŠTRUKELJ
ZNANSTVENI SODELAVEC SEM**

VODNIK
PO RAZSTAVI

**POSTAVITEV RAZSTAVE:
MARJAN LOBODA, dipl. ing. arh.
TEHNIČNI SODELAVEC SEM**

**PREVOD POVZETKA:
prof. MIRKO JURAK**

**FOTOGRAFIJE:
SREČKO KOLAR**

LJUBLJANA 1972

Muzej neevropskih kultur na gradu Goričane predstavlja tokrat naši javnosti pomembno in zanimivo tematsko razstavo o oblačilih Afričanov južno od Sahare. Načrtno pripravljena razstava afriških oblačil, ki zajema glavna kulturna zgodovinska obdobja, je prva te vrste v Jugoslaviji. Najboljši strokovnjaki in priznani tuji raziskovalci svetovnega slovesa so zbirali oblačilne primerke, prikazane na razstavi.

Razstavljeni predmeti so last Slovenskega etnografskega muzeja, le nekaj kosov oblačil, katera nosijo sedanji prebivalci na zahodu celine, so dali na voljo muzeju afriški študentje v Ljubljani. Najstarejša afriška zbirka raziskovalca Ignacija Knobleharja je bila pridobljena v prvi polovici 19. stoletja; druge zbirke so bile prinešene v naš muzej konec stoletja in v prvih desetletjih 20. stoletja. Posamezni primerki oblačil, ki so različnega izvora po nastanku (npr. iz 17. stol.) pa so bili pridobljeni pred nekaj leti. Posebej omenjamo izvirna oblačila iz zbirke Paula Schebesta.

Oblačila Afričanov, čeprav so nekatera še tako preprosta, so v svetu znana po svojem estetskem videzu in umetniški vrednosti, toda naši javnosti so še kaj malo znana. Zato se je tudi naš muzej odločil in uvrstil med študijske razstave pričujočo razstavo afriških oblačil. Razstavljeni predmeti so izredno dragoceni, nekateri med njimi celo enkratni, saj jih zasledimo le še v velikih evropskih muzejih. Način oblačenja posameznih primerkov je nazorno prikazan z ilustrativnim gradivom.

Prepričani smo, da bo razstava pripomogla približati našim ljudem pravilnejšo podobo o dejavnosti afriškega človeka in njegovi ustvarjalnosti, katere velik del je pokazal prav v pojavih tako raznovrstnih oblačil na različnih območjih celine.

Razstava je tudi prispevek Slovenskega etnografskega muzeja k proslavljanju afriškega dne, ki ga slavijo Afričani v tem mesecu.

Razstava oblačil zajema vsa območja na afriški celini južno od Sahare. Zbrani muzejski predmeti in slikovno gradivo predstavljajo način oblačenja v predindustrijski družbi in v dobi, ko se je v teh deželah razširil islam. Končno so prikazana tudi oblačila, ki so jih evropski trgovci pošiljali prvim kolonijam in tako odprli pot evropskim tovarniškim in drugim tekstilnim izdelkom. Evropsko modno nošo zasledimo danes že v vseh afriških deželah s črnim prebivalstvom.

Afriška oblačila v predindustrijski družbi in v času razširjanja islama se popolnoma razlikujejo od današnjih. Vidiki, ki so pomembni v zgodovini oblačil, ne samo afriških, so mnogo bolj zamotani, kot se zdi. Zato bomo skušali opozoriti na poglavitne vzroke, ki so oblikovali način oblačenja v daljšem časovnem razdobju in na obsežnem področju. Vprašanje je, kako se je pričel človek oblačiti ali krasiti in tudi zakaj. Potreba po zavarovanju telesa pred spremembami podnebja z oblačilom je nedvomno tehen vzrok, nikakor pa ne edini. Nekateri raziskovalci so upoštevali sramežljivost kot enega glavnih vzrokov za vsaj delno pokrivanje telesa. Če ta vidik kritičneje obravnavamo, ugotovimo, da sramežljivost pri človeških skupinah ni vedno spolnega značaja; splošno je upoštevana, toda različno pojmovana. Pri preprostih narodih je pojem sramežljivosti popolnoma drugačen; tako npr. razstavljeni primerki afriških oblačil nazorno pričajo o tem. Zgodovino oblačil so obravnavali tudi psihoanalitiki, ki so raziskovanja usmerili v človekovo zavest. Izsledki teh raziskovalcev so pokazali, da si želi človek zavarovati telo pred zunanjimi vplivi tako, kot je bil človeški plod zavarovan v nedrjih matere. Mnogo pomembnejši od naštetih je geografski vidik; v posameznih geografskih območjih je potreba po oblačenju različna, odvisno od podnebnih razmer dežele, njenega gospodarstva in upravne oziroma družbene ureditve. Tako npr. so bistvene razlike med oblačili stepskih in pragozdnih lovcev ob ravniku. Velike so razlike med prebivalci, ki se ukvarjajo z rejo živine, in prebivalci savan, ki obdelujejo zemljo. Drugačen način oblačenja poznajo sudanski prebivalci, popolnoma drugačna so oblačila etničnih skupin na območju Konga.

Družbena struktura je prav tako eden izmed osnovnih vidikov, ki oblikuje način oblačenja v določeni etnični skupini ali v večji družbeni skupnosti. Pri tem moramo poudariti posebna ceremonialna oblačila, ki predstavljajo pomembne osebnosti, da se tudi po zunanjem videzu ločijo od etnične skupine. Izvor takih slavnostnih oblačil so v glavnem življenjske in religiozne šege. Pri preprostih narodih vidimo taka oblačila, ki jih nosijo plemenski poglavarji, bojevniki in čarovniki.

Raziskovalci prvotnih oblačil in noš menijo, da je potrebno upoštevati modo kot nekako merilo, ki skrbi za ravnovesje med podobnostjo in razločevanjem posameznikov. V zgodovini oblačil opazimo tudi značilnost, ki je lastna vsem ljudem na zemeljski obli. To je: vsakdo želi imeti urejen in lep zunanji videz, posebno ob določenih priložnostih. Človek si skuša na različne načine oblikovati in krojiti obleke, pa naj še tako preprosto živi ali pa ustvarja velike dosežke v sodobni civilizaciji.

Dejavniki, ki smo jih v uvodu navedli, so pomembni ne samo za afriška oblačila, temveč za nastanek oblačil sploh. To so vidiki, ki pojasnjujejo različen način oblačenja Afričanov z modnimi dodatki do današnjih dni. Pregledali in obravnavali bomo najprej oblačila iz časov, ko še ni bilo vidnih kulturnih vplivov s severa afriške celine in ko na afriška tla še ni prodrla evropska in azijska civilizacija.

Golota človeškega telesa ali pomanjkanje oblačila pri afriškem prebivalstvu velja danes splošno kot revščina, česar za predindustrijsko družbo ne moremo trditi. To je bila oznaka posameznih rodov. Lovska plemena in nekatere druge etnične skupine niso v preteklosti poznale nobenega oblačila. Pomanjkanje obleke opazimo še v današnjih dneh pri nekatereh plemenih ob gornjem Nilu. To so moški plemena Šiluk, Djur, Nuer in Bari. Tudi nekatere prebivalci oddaljenih vasi v Kamerunu in centralni Afriki so še brez obleke. Goli so otroci Grmičarjev v stepah, otroci Pigmejcev v Kongu ter pleme Jaluo in južni Wagaia v vzhodni Afriki.

Dolgoletne raziskave so pokazale, da je velik del Afričanov poznal vrsto oblačila, ki je pokrilo vsaj majhen del telesa. Kos oblačila, o katerem bi menili, da je najpreprostejši in morda najstarejši, je **sramni pas**. Sestoji iz kosa lubja, kože ali tkanine. Pas je povlečen med nogami in pritrjen na vrvico okrog pasu. Ta kos oblačila je raziskan v zahodnem in osrednjem delu celine, na območju Konga, v vzhodni Afriki in pri Grmičarjih na jugu.

Omenili bomo nekaj oblik sramnih pasov na različnih območjih. V severnem Dahomeju je nosila ženska vrvico okoli bokov, nanjo je bil pritrjen šop rastlinskih listov, ki je pokrival sram. Moški je pokrival penis s pokrivalom, napravljenim iz kalebasinega vratu (vrsta buče). Pleme Basari v Gvineji pozna sramni pas iz lubja, okrašen z vžganimi geometričnimi ali figuralnimi liki. V centralni Afriki je bil pas iz črnega usnja. Pigmejci v Kongu so prvotno nosili kos lubja, ki je bil potegnjn med nogami in obešen na vrvico okrog pasu; ta je bila sukana ali pletena iz rastlinskih vlaken. Pri črncih na istem območju so bili sramni pasovi nekoliko drugačni. Ženske plemena Nkundu so imele zgornji del telesa navadno pokrit z okrasnim brazgotinjenjem. Okrog pasu so nosile približno 10 cm širok pleten pas, ki je imel zadaj velik pisan ali rdeč čop, nameščen na zadnjico, ki je koketno nihal sem in tja. Spredaj so nosile žene na pasu obešen kos krpe. Podoben pas so nosile žene plemena Wabudu in Balika. Grmičarji so nosili sramni pas s trikotnim koščkom kože, potegnjene med nogami in privezane na vrvico okoli bokov. V vzhodni Afriki pri plemenu Wagaia so imele starejše ženske vrvico okoli bokov, od katere je visel čop ali rep, napravljen iz posebne vrvice. Ta pas je bil narejen pogosto iz biserov ali školjk kavri.

Sramni predpasnik je nekoliko večji kos oblačila; lahko je četverokoten in visi mlahavo ali pa je trikoten z dolgimi trakovi na konceh. Trikotni sramni predpasnik je najpogostejše žensko oblačilo. Moški sramni predpasnik je tok za penis, ki pa bolj priteguje pozornost, čeprav pokriva spolni organ. Sramni predpasnik je bil raziskan po vsej črni celini, od zahoda na vzhod in dalje na jug. Značilen je posebno za lovska in poljedelska plemena. Blago zanj je iz rastlinskih vlaken, kože, usnja ali tkanega blaga. Pomembno je pripomniti, da je bil ta enostavni kos oblačila vzor številnim zamotanim variantam v bolj razvitih stopnjah kulture. Oblika tega predpasnika se je ohranila do današnjih dni v okviru civilizacije.

V zahodni Afriki je sramni predpasnik v preteklosti že zgodaj nadomestilo bombažno oblačilo. Sramno oblačilo iz kože, rastlinskega lista ali blaga je še dalje ostalo pri revnejših kot edino oblačilo. Številne variante sramnega predpasnika so raziskane na območju Konga. Že od šestega leta nosijo deklice plemena Babali predpasnik iz ličja. Žene pokrivajo sram s komaj 30 cm velikim kosom blaga iz ličja; od pasu visijo daljši ozki trakovi zadaj kot rep do sredi meč. Predpasnik iz trave ali bananinih listov nosijo ženske plemen Mambu-Balese in Medje in je pogosto okrašen. Pri črncih Nkundu je bil sramni predpasnik podoben mlahavim hlačam, ki so segale skoraj do kolen. Blago zanj je bilo napravljeno

iz rastlinskih vlaken ali pletenih usnjenih trakov iz kož divje mačke ali samo njenih repov; dodane so bile tudi medeninaste kokarde. Sramni predpasnik so nosili polpritikavci Bahwa, ki pa se danes bolj in bolj oblačijo v oblačila iz tkanine. V centralni Afriki je bilo prvotno oblačilo sramni predpasnik; napravljen je bil iz rastlinskih vlaken ali kože. Poročene žene plemena Bari in Dinka ob zgornjem Nilu so nosile predpasnik, ki je bil podoben škricem pri fraku. Dekleta so imela ozek pas z resami. Starejše žene plemena Bari so imele tudi predpasnik, ki je bil napravljen iz podolgovatih železnih ploščic ali železnih verižic. — Oblačilo vzhodnoafriških pastirjev je bil usnjen predpasnik in kožnat plašč; pri nekaterih plemenih pa je bil predpasnik napravljen iz blaga drevesne skorje. Predpasnik iz rastlinskih vlaken, napravljen kot krilce, so nosile ženske plemena Waheia; ogrinjale so si tudi plašč okrog vratu. Kožnat predpasnik, bogato okrašen z biseri, so imele poročene žene plemena Turkana. Dekleta so nosila dva v obliki črke V oblikovana predpasnika, enega spredaj, drugega zadaj; okrašena sta bila s školjkami kavri. Usnjen predpasnik je znan tudi pri živinorejcih Masaia. Dekleta plemena Kikuyu so imela kratka kožnata krila, ki so se tesno ovila okrog telesa. — Prvotno oblačilo Hotentotov in Herero je bil usnjen predpasnik in povrhu plašč — karos. Žene Grmičarjev so nosile predpasnik; bil je spredaj manjši, zadaj večji in prišit na usnjen pas. Moški plemena Zulu, Bečuan in Makalaka so nosili okrog bokov pas z resami; v bistvu je bil to sramni predpasnik. Usnjeni predpasniki so bili napravljeni iz kož majhnih sesalcev in so imeli okrogle ali oglate izreze na robovih.

Krilo okrog bokov — kos blaga. Način oblačenja s kosom blaga je morda najmlajša enostavna oblika. Tako krilo je bilo pogosto napravljen iz rastlinskih vlaken ali iz kože. Pripadniki plemena Manganja so si okrog bokov zavezovali kozjo kožo. Prebivalci v centralni Afriki so si prav tako nadeli kos kože, revnejši so se zadovoljili s pletenjem iz rastlinskih vlaken. Na območju jezer Nyassa in Tanganjike je bilo v navadi blago iz lubja, uporabljeno kot krilo. Na tem območju so bili redki usnjeni predpasniki; bil pa je viden vpliv hamitske kulture.

Ogrinjalo sodi k starejšemu načinu oblačenja in je razširjeno ne samo v Afriki, temveč tudi drugod po svetu. Nosilec tega oblačila si ovije kos večjega blaga okrog telesa, en konec vrže prek rame. Ogrinjal je več vrst. V severni Afriki imenujejo ogrinjalo s kapuco **burnus**. Pripadniki plemena Somali nosijo tkanino, ki ima najmanj 3×7 m in je hkrati predpasnik, pas in ogrinjalo preko ramen. Enostavno ogrinjalo so nosili Hotentoti in Herero; napravljen je bilo iz kosa kože in so ga imenovali **karos**. Podnevi so ga nosili prek rame, ponoči so se zavijali vanj. Poznali so ga tudi pri plemenu Zulu, Bečuan in Makalaka. Grmičarji so nosili poleg sramnega predpasnika tudi kožnat plašč — karos. Žensko ogrinjalo je bilo večje, ker so vanj zavijali otroke in prenašali v njem poljske pridelke. Pri plemenu Bari in Dinka so se moške ogrinjali v leopardovo in kozjo kožo. V Kongu je bilo oblačilo plemena Batutsi dolgo, belo ogrinjalo s črnimi okraski, ki je imelo obliko toge. Plemena Muhutu in Batwa nosijo le majhen kos blaga ali kože, ki jo na eni rami zavozlajo. Nomadski pastirji so začeli zgodaj sprejemati tuje vplive v načinu oblačenja. Primer pri vzete tuje kulturne dediščine so somalska ogrinjala, ki izvirajo iz starejše sirijske in sabajske kulture. V Ugandi pa so bila ogrinjala velika, ceremonialna blaga iz lubja, z blatno barvo okrašena; ogrinjali so jih okrog telesa in na desni rami zavozlali. Taka ogrinjala so smeli nositi le višji dostojanstveniki.

Poglavarji, čarovniki in bojevniki so nosili enaka oblačila kakor drugi moški v plemenu. Znak dostojanstva in svojega položaja so pokazali z dodatnimi oblačili, z označbami oblasti, okraski, predvsem naglavnimi. Značilno oblačilo je bila živalska koža, predvsem leopardova ali levja, ki si jo je poglavar ogrnil po hrbtu. Živalsko kožo je nosil tudi čarovnik in bojevnik. V nekaterih deželah je bilo to ogrinjalo iz lubja ali tkanine. Izrazita so bila poglavarjeva in bojevnikova pokrivala, čarovnik pa je imel poleg tega še mnogo drugih amuletov.

Dodatna oprava. Pri plemenih Balendu in Behema v Kongu je sodila k moškemu oblačilu **motika**, nasajena na kolenčastem držaju. Razen tega so nosili še kožo prek rame, kar kaže na vpliv živinorejskega območja. Žene so nosile kožo tako, da sta bili prosti obe roki; v eni so namreč nosile dolgo palico, drugo so imele prosto. Za pasom so nosile tudi nož. Vreča, pletena iz vrvic, je bila prav tako dodatna oprava. Podobna je bila torbam evropskih žena za živilski trg. V njej so nosili lončeno pipo, sesalno cev, svedre za pripravljanje ognja in nekaj ličja ter druge drobne reči. Ženske plemena Babali so nosile na vrvici za pasom tako imenovani ženski nož, ki so ga uporabljale samo ženske. Moški plemena Nkundu so imeli tudi meč, obešen na kožnatem traku pod levo pazduho v leseni nožnici. Glavič je bil okovan z medeninastimi gumbi. Na rami so imeli obešeno še pleteno mrežo ali torbo. V desnici so držali muhalnik, v levi kopje. Na območju Nila moramo šteti k opravi majhne lesene stolčke, ki jih moški stalno nosijo s seboj, in velike glinaste pipe.

Pokrivala. V zahodni Afriki so imela pokrivala v preteklosti velik pomen, moška in ženska. Na obali Loango so bile znane čepice kaloto, napravljene iz rastlinskih vlaken in okrašene z izbranimi okraski. Te čepice so nosili imenitniki, označevale so namreč njih položaj in oblast. Čepice poglavarjev so bile navadno okrašene z biseri. V Sudanu so bili v 19. stoletju zelo razširjeni široki slamniki in bombažne čepice. Ženske so nosile tu in tam naglavne rute ali tančice. Za posebna slavlja so tudi v preteklosti morali imeti pripadniki raznih plemen posebna oblačila ali pokrivala. V Gvineji so imeli mladi kandidati ob iniciacijah čelado s perjanico. Pri plemenih ob zgornjem Nilu so bile značilne čepice iz nojevih črnih peres in naglavno pokrivalo iz školjk in biserov. V Kongu so nosili razne vrste čepic, pletene iz rotana ali drugih rastlinskih vlaken; posebno so bile znane pri plemenu Babali. Tehnika pletenja teh čepic je zelo enostavna. Priljubljen okras čepic plemena Babali je še danes raznobarvno papagajevo perje. Ženske ne nosijo nobenega pokrivala, toda se rade krasijo, posebno za ples, z zelenimi ščetinastimi čopi. Nekatera druga plemena na tem območju so si delala čepice iz opičjih dlak. Pripadniki plemen Mambela in Anyoto so se pri rodovnih ceremonijah pokrivali s čepicami, okrašenimi s pisanim perjem papig. V 19. stoletju so nosili moški plemen Wangwana in Bandaka razne čepice; ob slavnostih so se pokrivali moški in ženske s turbanom. Pripadniki rodu Ituri so imeli pletene čepice, črnici Nkundu pa so si delali kožnate ali pletene čepice, ki so bile okrašene s peresi. Mreža, ki so jo tudi včasih nosili moški, je bila razprostrta čez obraz kakor naličnik. Mlade žene in dekleta tega rodu so imele pisane naglavne rute in so jih zavezovale na več načinov.

Posebej moramo omeniti pokrivalo žensk pri plemenu Herero v južni Afriki. Od poroke dalje so nosile pokrivalo, ki je imelo obliko usnjene čelade in je bilo okrašeno z biseri ali školjkinimi lupinicami. V zadnjem delu oglavja so bili prišiti trije pokončni roglji; navzdol pa so visele vrvice, na katerih so bili nanizani biseri iz slonovine ali železa. Te vrvice so bile včasih težke tudi do 10 kg.

Obuvalo. Afričani nosijo obuvalo ne samo zaradi hladnih deževnih dni, temveč tudi zaradi kamnitih tal in vročega pustinskega peska. Afriško obuvalo so sandale ali copate. Te lahko kupijo na vaških trgih ali v večjih središčih. V nekaterih pokrajinah pa domačini še danes ne poznajo nobenih obuval. V mestih nosijo navadno ženske in moški neke vrste copate, in to ne samo meščani, temveč tudi njihovi dostojanstveniki in poglavarji. V 19. stoletju so se na sudanskem območju med pripadniki plemen Hausa in Tuareg močno razširili usnjeni mehki škornji. Ti so bogato okrašeni z raznobarvnimi usnjenimi krpicami. Škornje nosijo le odrasli moški.

Afričani so sandale in copate izdelovali iz kož ali usnja, redkeje so bile lesene ali pletene iz rastlinskih vlaken. Sandale so bile napravljene tako, da so imele podplat in jermene; poseben jermenček je bil napravljen za palec. Vsa ta obuvala so bila sicer preprosta, vendar zelo lično izdelana. Pri Hotentotih so nosili sandale oboji, moški in ženske; bile so

pletene, kožnate ali usnjene. Pripadniki mnogih plemen so hodili tudi bosí. Moški člani lovskih plemen so nosili sandale. Grmičarji v puščavi Kalahari so poznali dve vrsti sandal; prva je imela jermenček povlečen med dvema prstoma na nogah, druga pa je imela jermene, ki so se vezali okoli noge. Usnjene sandale nosijo tudi Tuaregi. Pri ljudstvu Herero so bili sandali spredaj in zadaj oblikovani v konico, jermen je vezal peto, spredaj pa je bil drugi povlečen med dvema prstoma. Pri živinorejcih Masai v vzhodni Afriki so nosili sandale z jermení, ki so vezali nogo in dva prsta spredaj. Podobne sandale so obuvali bojevniki drugih nilotskih plemen.

PRIPRAVLJANJE IN IZDELAVA BLAGA

Blago, pripravljeno iz drevesne skorje, so poznali v zahodni Afriki, v osrednjem delu celine, v Ugandi, Kongu in v nekaterih krajih vzhodne Afrike. V preteklosti so uporabljali to blago ne samo za navadna oblačila, temveč tudi za slovesna ogrinjala dostojanstvenikov. Blago iz lubja so pripravljali iz skorje drevesa fikus, ki so ga na območju Konga imenovali **enzada** ali **murumbo**. Črnci in Pigmejci so ga znali enako pripravljati. Najprej je bilo treba odluščiti skorjo od debla, ne da bi ga kaj poškodovali. Deblo so morali tolči po vsej površini, nato s strgalom odstraniti lubje po dveh poprečnih in podolžnih prerezihi. Ostrgali so zunanjo skorjo in pripravili notranji del lubja, ki so ga morali obdelati. Lubje so potem namočili v vodi ali v vlažni zemlji, da je postalo mehko. Tako pripravljeno lubje je bilo potrebno obdelati s slonovo koščico ali lesenó konico in z lesenim tolkačem. Pripravljeni kos lubja so tolkli tako dolgo, da je postalo mehko in voljno. Moški so ga gnetli in valjali, razprostrtega na gladkem deblu, z okovanimi lesenimi ali iz slonovine napravljenimi kladivi. Lubje so tudi večkrat namakali v vodi, nato ga spet gnetli in nategovali, da je postalo na robovih široko in da so vso površino lubja razširili, kolikor je bilo to sploh mogoče. Med plemeni v Kongu so najbolje znali pripravljati blago iz lubja moški rodu Ituri in Bahwa.

Pripravljanje blaga iz raznih rastlinskih vlaken je bilo preprosto delo in ni zahtevalo kakšne posebne tehnike. Tkano blago iz tega materiala so napeli na količe in ga stisnili med deske, da so zgledili vse gube. Iz rastlinskih vlaken so tkali ali pletli najprej ozke trakove, te so sešili, da so dobili kos blaga, kakršen jim je bil potreben. Navadno so trakove pobarvali rdeče in črno.

Mnogi zgodnji raziskovalci zahodne obale Afrike so odkrili na tem območju zelo razvito tkalsko obrt. Tkanje bombažnega blaga je bilo znano v vsej zahodni Afriki, Kongu, zahodnem delu vzhodne Afrike in na območju Tanganjike, še preden so se pojavili v teh deželah prvi Evropejci. Raziskovalci menijo, da se je tehnika tkanja razvila iz pletenja rogoznic. Priprava, ki jo je rabil tkalec pri izdelavi rogoznice, je lahko postala uporabna tudi za tkanje. Potrebno je bilo narediti le, da se osnovni okvir med tkanjem ni premikal in da se je lahko pretikal čolniček ali igla skozi votkovno nit z enostavnim postopkom. Na zahodni afriški obali in v Kongu so tkali blago iz raznih rastlinskih niti, npr. iz rafije in palmovih vlaken. Tkali so tudi bombažno blago, kasneje svilenó. V Nigeriji so tkali mešano nit s svilo in bombažem, v Dahomeju so mešali rafijo in bombaž.

Tkano blago je bilo tudi barvano, in sicer z rastlinskimi barvami. Prav tako so barvali rastlinska vlakna. Domača bombažna blaga so bila barvana z rastlinskim indigom, ki je dal vrsto modrih odtenkov. Tkalec je tkal različno barvane niti in že med tkanjem oblikoval vzorec v blagu. Na gladkem tkanju je napravil vzorec z enostavno razporeditvijo barvnih niti v osnovi in votku. Barvane niti v osnovi so dale podolžne črte, v votku pa poprečne. Če je bil vzorec iz podolžnih in poprečnih črt, je dobil tkalec na blagu obliko kvadrata. Zamotane oblike vzorcev so dale niti, ki so bile tkane čez osnovo ali votek. Vzorci so bili različno vidni na pravi ali na narobni strani.

Na območju Konga so izdelovali vzorčaste tkanine z barvano rafijo. Motivi so bili pogosto geometrični liki in so se vrstili od širokih črt do okusnih diagonal in cik-cak linije. Priljubljeni liki so bili trikotniki, rombi in stilizirane človeške in živalske figure. Razporeditev vzorca v afriškem blagu je bila razdelitev površine na kvadratna polnila in pasove. Polnila in pasovi so bili ločeni z barvnimi črtami ali nebarvnim tkanjem.

Tkanje blaga je bilo vedno moško delo, medtem ko so ženske pripravljale bombaž in ga predle. Afriški tkalec uporablja še danes dvojce vrst statev, in sicer **navpične** in **vodoravne**. Navpične statve so zelo preprosta priprava za tkanje; imajo dva oporna stebriča, dvigajo in pogrezajo jih z nožnim pogonom. Na teh statvah tkejo ozke trakove, ki jih šivajo, da dobijo večji kos blaga. Iz takega blaga, sešitega iz ozkih trakov, ukrojijo široko srajčno oblačilo. Ozke bombažne trakove tkejo tudi na vodoravnih statvah; te so razširjene po vsem Sudanu.

Islamska civilizacija je globoko posegla v življenje črnih prebivalcev. Mnoge kulturne značilnosti, opazne predvsem v materialni kulturi, so življenje v nekaterih afriških deželah temeljito spremenile. Islamska vera se je v 7. stoletju pričela razširjati s severa na območja južno od Sahare, kjer je bilo v krajšem časovnem obdobju pridobljenih veliko število vernikov, še več pa kasneje v 14. stoletju. V vsem tem času so izpričana velika premikanja saharskih in sudanskih ljudstev. Dežele so preplavili islamski trgovci in beduinska plemena iz Egipta. Kraji vzdolž vzhodne afriške obale, kjer so prebivalci tudi že v 7. stoletju sprejeli islamsko vero, so prav tako kmalu začeli trgovati z arabsko deželo, obalnimi mesti v Perzijskem zalivu in z Daljnim vzhodom.

Islamska kultura je uvedla velike spremembe v načinu oblačenja. Predvsem opazimo krojena oblačila, o katerih sodimo, da so ena najstarejših tovrstnih oblek na sudanskem območju; danes so razširjena v vsej zahodni in vzhodni Afriki. O islamski noši lahko trdimo, da je bila že v 15. stoletju eno najbolj razkošnih in izdelanih oblačil med črnim prebivalstvom.

Islamska noša obsega več kosov oblačil pri moških in ženskah. Moški nosijo navadno hlače in srajco in povrh haljasto oblačilo ter turban ali fes na glavi. Ohlapno dolgo in široko oblačilo imenujejo **bubu**; v centralnem Sudanu mu pravijo **tobe** ali **pegatka** v osrednji Afriki. Oblačilo je krojeno podobno kot nekdanji egiptovski tako imenovani **sebleh**; to je prav za prav halja, ki pa izvira še iz ženskega oblačila v dobi kalifov. Oblačilo ima srajčni kroj, je lahko izdelano iz enobarvnega blaga, navadno modrega; krasi ga bogat vezen ornament, nastavljen s svileni belo nitjo. Tako okrašena so ta oblačila v zahodni Afriki in v Sudanu. Drugi črnski prebivalci, ki oblačijo bubu, nosijo oblačilo brez okrasa; blago je belo ali barvano ali ima tkan črtast vzorec.

Živinorejci Bakara v Sudanu nosijo široke bele do meč segajoče hlače iz bombažnega blaga in čez nje dolgo in široko srajco s širokimi rokavi. Pri moških je halja temnejša, pri ženskah svetlejša. Ta noša je zelo podobna oblačilu, ki ga nosijo druga arabska nomadska plemena v Sudanu. Moški plemena Tubu nosijo široke bele hlače do pod kolen, povrh široko srajco do tal s širokimi dolgimi rokavi. Imovitejši domačini imajo rjavo ogrinjalo, poglavarji svetlo moder burnus ali togi podobno ogrinjalo iz belega bombažnega blaga.

Črnske ženske se na islamskem področju oblačijo še bolj razkošno kakor moški. Velikokrat je del oblačil nekrojenih, sestavljenih iz več ogrinjal. Pri plemenu Tubu se ženske ogrinjajo v 3—4 m dolgo in približno 1,60 m široko tkanino, ki si jo na poseben način in

VPLIV
ISLAMSKÉ
KULTURE
NA AFRIŠKA
OBLAČILA

prav umetniško ovijajo okoli telesa. Navadno imajo islamske ženske povrh dolgega ohlapnega oblačila še posebno ogrinjalo, ki pokriva glavo, če ne nosijo turbanu podobnega pokrivala. V zahodni Afriki, posebno v mestih, se ženske, pripadnice islama, oblačijo v razkošna brokatna ali svilena oblačila; iz istega blaga je narejeno tudi pokrivalo. Bistveni elementi noše puščavskih jezdecev so bombažne hlače in srajca, burnus z rokavi, usnjene sandale in značilni pajčolan, ki zakriva spodnji del obraza. Pajčolan — litham izvira iz srednjega veka, v tej puščavski noši se je ohranil do današnjih dni. Ženske ne nosijo takega pajčolana.

Oblučilo bubu šivajo in vezejo okraske moški, in to v zahodni Afriki, Sudanu in v vzhodni Afriki pri plemenu Suaheli. V vzhodni Afriki so še posebno lepe bele čepice, imenovane kofias, ki so protl koncu 19. stoletja dobile obliko zavitega rdečega fesa.

Prvotna afriška oblačila so bila napravljena iz bombažnega blaga. Glavna območja teh oblačil so se razprostirala od severne in zahodne Afrike v Sudan, na ozemlje Monomotapa (južna Rodezija) in v vzhodno Afriko. Ta ozemlja, v katerih so afriški prebivalci znali tkati bombažno blago še pred prihodom Evropejcev, so se kasneje, predvsem v 19. stoletju, še razširila. V Kongu so se žene plemena Nkundu pričele oblačiti v bombažna oblačila. Priljubljena je postala ohlapna bluza in krilo, ki je bilo le kos blaga. Oboje je bilo žive barve in pogosto karirasto. Ob raznih slovesnostih je bila obleka lepša in iz boljšega blaga, če so si jo lahko kupili.

VPLIV EVROPSKE NOŠE

V 15. stoletju, ko je bil islam že tako razprostranjen v afriških deželah, so pričeli tudi Evropejci ustanavljati kolonije in širiti evropsko civilizacijo. Eden prvih kolonizatorjev so bili Portugalci, ki so se v 15. stoletju izkrcali na obali v Senegal. Ustanovili so trgovska središča na Zlati obali in v Beninu. Za njimi so prišli Španci in osnovali svoje kolonije. Oboji so prinesli veliko sprememb, ki so bile še posebno vidne v materialni kulturi. Pojavila se je evropska arhitektura v mestih, v trgovinah so prodajali evropsko blago in druge potrebščine. Domačini, ki so se naselili v mestih ali v večjih središčih, so se pričeli oblačiti na evropski način. V 17. stoletju so se pridružili še Nizozemci. Na jugu Afrike so ustanovili kolonijo nizozemskih Burov (kmetov), ki so jih sestavljali odsluženi vojaki, kaznjenci in francoski hugenoti. Proti koncu 18. stoletja so pričeli osvajati afriške dežele Francozi, ki so ustanovili v zahodni Afriki kolonije v Senegal, Mavretaniji, Maliju in Dahomeju ter zavzeli tudi dežele ob ravniku. V tem stoletju so tudi Angleži ustanovili kolonije v Siera Leone, Gambiji, na Zlati obali in v vzhodni Afriki. V 19. stoletju pa so vse evropske velesile pričele osvajati afriško celino. Posamezne države so osnovale trgovska središča in industrijske družbe, ki so se okoriščale z naravnimi bogastvi dežel. S severa celine je bolj in bolj napredovala arabska trgovina in prodirala v osrčje Afrike.

V 19. stoletju se je priselilo na afriško celino mnogo evropskih raziskovalcev in misijonarjev, ki so prav tako prinesli veliko sprememb v prvotno kulturo afriških domačinov. Evropska kultura se je širila predvsem v večjih središčih. Izvirna afriška kultura se je ohranjala zunaj teh mest v vaseh, kjer se življenje in šege domačinov niso spreminjale. Evropski trgovci so na afriških tleh prodajali že narejene krojene obleke, izdelane v tovarnah, ki so se hitro širile med domačini. Uvažali so tudi bombažno blago. Pogosto so to blago domačini predelali in ga šele potem uporabili. Tako je nastal iz bombažnega blaga domač obrtni izdelek, ki so ga domačini zelo cenili. Prebivalci Baule in Senufo v zahodni Afriki so bili znani kot dobri predelovalci uvoženega bombažnega blaga; dodali so mu tudi izvirni afriški vzorec. Pri plemenu Bamum so to blago pobarvali z indigo modro barvo, vzorec na blagu je ostal bele barve.

V zahodni Afriki in na sudanskem območju si domačini še danes sami izdelujejo bombažna oblačila, to so predvsem pripadniki islama. Delo je razdeljeno; ženske pripravljajo bombaž in ga predejo, moški tkejo, krojijo, šivajo in vezejo haljasta oblačila bubu. Statve so ozke, navpične in vodoravne; na njih tkejo trakove, široke komaj za dlan. Iz tkanih trakov sešijejo velik kos blaga. To je oblačilo, imenovano **kente**, je nekrojeno, vzorec pa ima vtkan. V Gani ga nosijo tako, da si blago ovijejo okrog telesa, nagubajo in zadnji konec vržejo čez ramo. Iz blaga, sešitega iz ozkih trakov, krojijo tudi ohlapna srajčna oblačila, dolga do tal. To je oblačilo bubu. Nosijo ga zahodnoafriški domačini, prebivalci Sudana, velik del vzhodne in južne afriške celine. Najlepša tovrstna oblačila zasledimo pri plemenih Hausa, Fulbe, Tuareg in Ful. Pod haljo nosijo široke hlače, vezene srajce in tu in tam kratke jopiče. Ženske oblačijo ali dolga oblačila — ženske bubuje, ali si nadenejo več kosov blaga, to so nekrojena krila okrog bokov, in bluze s širokimi rokavi.

V 19. stoletju, v času najhujše evropske kolonizacije, so afriški domačini radi sprejemali konfekcijska oblačila. Na evropski način so se hitro navadili oblačiti zahodnoafriški domačini in nekatera plemena v južni Afriki, to so bili Grmičarji in Hotentoti. Evropski način oblačenja pa so Afričani tudi drugače prisvajali. To najbolj vidimo pri zahodnoafriških ženskah, ki nosijo dolga svilena ali brokatna oblačila, podobna evropskim večernim oblekam. Ta oblačila nosijo predvsem ženske afriške aristokracije v mestih in na vasi, so pa eleganten kompromis med evropsko visoko modo (haute couture) in tradicionalno nošo, ki jo je znal v preteklosti in jo zna še danes izdelati Afričan.

Tkano blago iz rafije je imelo pred uporabo bombažnega velik pomen; iz njega so delali celó krojena oblačila. Spričo tolikšnega današnjega uvoza tiskanega koteninastega blaga iz drugih celin ima blago iz palmovih vlaken in lubja dokaj majhen pomen. Zaradi tolikšne akulturacije in evropeizacije v načinu oblačenja si afriški prebivalci komaj še želijo, da bi se oblačili s tako staromodnim blagom. V afriških deželah se danes bolj in bolj vpeljuje sodoben način oblačenja po modi, ki ga določujejo in nakazujejo ustvarjalci v njihovih glavnih mestih in se hitro širi tudi v oddaljene kraje na deželi. Številni mladi sezonski delavci, ki prihajajo iz oddaljenih krajev v mesta, se najprej dobro oblečejo; značilno je, da se afriški prebivalci zelo radi lepo oblačijo in da žrtvujejo mnogo za zunanji videz. Ko se ti ljudje vračajo v domači kraj, prinesejo tudi staršem in prijateljem ter drugi družini modne obleke ali v trgovini kupljeno blago.

Oblčila afriških prebivalcev so splošno skoraj vsa okrašena, nekatera manj, druga bolj, posebno slavnostna. Pogosto pomeni okrasek znak dostojanstva, oblasti in pripadnost plemenu.

Blago iz lubja je bilo poslikano ali vezeno. Pleme Konde ga je poslikalo s črno, rdečo in rumeno barvo, okraski pa so bili trikotniki. Prebivalci v Ugandi so kuhali rastlinska vlakna z raznimi zelišči, nato so jih še barvali z rdečo in črno zemeljsko barvo. Na zahodni obali jezera Tanganjika so šivali majhne cevaste paličke iz lubja in z njimi krasili blago. Značilni vzorec moških oblačil plemena Bakuba je bila rozeta. Z enakim motivom so bila okrašena kultna oblačila plemen Mobali in Aruwimi. Oblčila iz palmovih in ananasovih vlaken na območju Konga so bila bolj redko okrašena. Edini okrasek so bile prosto viseče in pletene rese; nekatera vmesna vlakna so bila tudi rdeče barvana.

Vezenje afriškega tkanega blaga je bilo žensko delo. Ženske plemen Bushongo in Bakuba v Kongu na sotočju rek Sankuru in Kasai so vezle najlepše in najslavnejše vezene, kar so jih raziskali v Afriki. Ena najstarejših oblik vezenja je **kupčkasti vzorec**, ki je bil napravljen podobno kot žamet. Ta vzorec so šivali na blago. Dragocena blaga iz rafije, ki so bila

KRAŠENJE
AFRIŠKIH
OBLAČIL
IN BLAGA

okrašena s tem vzorcem, izvirajo še iz 17. stoletja. — Drug način vezanja, še danes močno v veljavi, je vezanje moških oblačil, bubujev; raziskan je na vsem sudanskem območju pri plemenih Hausa, Fulani, Tuareg in drugih etničnih skupinah. Ta oblačila vezejo samo moški. Nekatera dolga bombažna oblačila in moške široke hlače so okrašene s čudovitimi vzorci, vezanimi z zlato, srebrno in svileni nitjo. Dolga, ohlapna oblačila bubuji imajo vezanje spredaj na prsih, na hrbtu in na ramah. Osrednja vezena ploskev je četverkotnik s pentljami ali zankami na oglih. Motivi na tem vezanju so pogosto simbolični in različni od plemena do plemena. Pogoste oblike so: mošeja, osje gnezdo, kraljevski boben, simbol bikovega urina, želva, kamelja noga, kuščar, fižolova vitica itd. Značilen motiv na teh oblačilih in splošno v sudanski kulturi je **rozeta**. Njene številne oblike dobimo od ljudstva Ašanti do prebivalcev travnatih savan, plemena Joruba in ljudstva Benin, plemena Nupe in živinorejcev Hausa, Bornu in Tuaregov. Dvojna kljuka je simbol, pomemben v kultu ovna pri Berberih in v kultu šango pri plemenu Joruba.

Krašenje blaga z aplikacijami je bilo pri afriških prebivalcih manj znano. Najpogosteje so bila okrašena obredna oblačila plemen Bushongo v Kongu; nosile so jih ženske pri določenih ceremonijah. Oblačila so bila napravljena iz drevesnega lubja. Na blagu so bili našiti z vlakni koščki majhnih trikotnikov, romboidov ali pravokotnikov. Barve teh nalepkov so bile: temnorjava, črna ali svetla naravna barva. Na zahodni afriški obali so znali prebivalci krasiti oblačila z nalepki biserov, školjk kavri, kovinskih ploščic idr. Taka oblačila so navadno uporabljali ob slovesnih priložnostih in drugih ceremonijah; pogosto so predstavljala oblačila tudi civilno ali vojaško oblast. Ti okrasni nalepki so pomenili simbole kraljevega dostojanstva, kraljevo dinastijo, dogodke iz vsakdanjega življenja, zgodovino ljudstva, znamenje časti in junaštev.

V vzhodni Afriki so na okraševanje oblačil z nalepki mnogo vplivale arabsko-perzijsko-indijske kulture. Značilen primer so čepice **kofia** plemena Suaheli, ki jim sami pravijo čepice **jumben**. Izvirajo iz Perzije, razširile pa so se v Jemenu in v vzhodnem Sudanu.

V Dahomeju so okraševanje blaga z aplikacijami pričeli uvajati portugalski priseljenci iz Brazilije. Najprej so takò krasili blago iz rafije, konec 19. stoletja pa tkano blago, ki so ga uvažali iz Evrope. Blago je bilo navadno zlato rumene ali črne barve, okrasne figure so bile rdeče, črne, modre ali zelene barve; figure so bile stilizirane. Posamezna obrtniška družina je ustvarila značilne motive in oblike, te pa so se spreminjale od rodu do rodu. V Abomeyu na nekdanji Suženjski obali je bilo v preteklih stoletjih na kraljevem dvoru mnogo obrtnikov, predvsem tkalcev in vezilcev. Do današnjih dni se je ohranilo krašenje blaga z aplikacijami. V odprtih dvoranah kraljeve palače delajo obrtniki oblačila in jih še prav tako krasijo z zgodovinskimi rodovnimi motivi.

V hamitski živinorejski kulturi je pomembno omeniti značilno krašenje in obdelavo kože in usnja. Najbolj priljubljen način krašenja usnja in kož so našiti raznobarni koščki usnja, ki oblikujejo mozaik. Izrezovanje vzorcev iz vrhnjih barvanih usnjenih plasti je najbolj razvito pri Tuaregih; najpreprostejši način takega krašenja se je ohranil pri južnih Nilotih. Cizeliranje in okrasne zareze v usnju so bile razširjene pri Hotentotih. Kožo in usnje so krasili tudi v severni Nigeriji, kjer so te izdelke prodajali. Navadne oblike okrasov so bile arabeske in aplikacije. Uporabljali so kozje in ovčje kože. Poslikavanje usnja je obsegalo sudansko območje, ozemlje zgornjega Nila, Konga in Sahare. V Sudanu so poznali tudi tehniko strganja usnja, odstranjevanje vrhnje plasti usnja na vzorcu in cefranje usnja v rese. Vezni okrasni na usnju s svileni nitjo so mlajšega izvora.

Krašenje oblačil z biseri je bilo razširjeno po vsej afriški celini; prav tako je še danes zelo upoštevano. Bisere so šivali na pokrivala, pasove, čevlje, torbe, dolga oblačila in na druge okrasne predmete. V zahodni in vzhodni Afriki so bila okrašena predvsem poglavarjeva oblačila in krona. Okrasni z biseri so bili večinoma geometrični, npr. trikotniki,

cik-cak črte in prepletene oblike. Afričani so bisere kupovali v trgovinah; uporabljali so predvsem bisere temno modre, rdeče in bele barve.

Afriški narodi poznajo tudi krašenje blaga med barvanjem. Raziskane so bile številne tehnike, kakor npr. tehnika **batik**; ta je bila že v preteklosti pri črnem prebivalstvu, posebno pri ljudstvu Ašanti, zelo razvita. Raziskovalci so našli pri njih dragocene primerke batika, ki so ga imenovali **adinkira**. Šablone vzorcev so izrezovali iz majhnih kosov kalebase; rezali so skozi tenko lupino buče ali pa so napravili vzorec v plitvem reliefu. Motivi so bili raznovrstni; tiskali so vedno le bombažno blago.

Tehnika batika je bila razširjena tudi v Nigeriji. Vzorec so tu pokrivali z voskom ali lepilom, da se barva ni razlila po njem. Vzorec so ohranili nebarvan tudi z zavezovanjem ali šivanjem delčkov blaga tako močno skupaj, da barva ni mogla prodreti vanj. Tkane ozke trakove blaga so horizontalno nabrali v presledkih in nato vlakno potegnili skupaj. Po barvanju se je pokazala vrsta vodoravnih črt, različnih glede na tesnost nabranega materiala in njegove debeline. Če je bilo blago povezano v kupčke z rafijo, so bili ti po barvanju okrasne bele pike. Pogosto so zavezovali v blago tuje predmete, npr. kamenčke ali semena, ki so prav tako naredili pikčast vzorec.

Med barvanjem blaga so lahko dobili vzorec z vbadanjem fino razcepljene rafije po tkanini. Po barvanju so rafijo odstranili in dobili so nepobarvane črte. Na ta način so oblikovali kockast vzorec ali oblike s figurami. Na Slonokoščeni obali so krasili blago z vzorci, ki so jih dobili z zavezovanjem tkanine. Ta del blaga je ostal po barvanju naguban in nako-dran, prožen in raztegljiv.

Krasilna tehnika s konca 19. stoletja je poznala nekoliko drugačen način dela. Blago so pobarvali, nato pa so naredili vzorec tako, da so barvo odstranili. Ta tehnika je bila najbolj razširjena pri plemenu Bambara. Po barvanju so blago splaknili, nato narisali vzorec in ga premazali z zmesjo železovega acetata. Vzorec so premazali še z milom, napravljenim iz pepela, rastlinskih olj in pepelike, ki je prvi premaz izjedkal. Vzorec so potem še enkrat pokrili z blatno zmesjo in ga posušili na soncu. Končno so blago potolkli s palico in splaknili v vodi ter odstranili vse sledi blatne zmesi. Vzorec je postal bel na temni barvani podlagi.

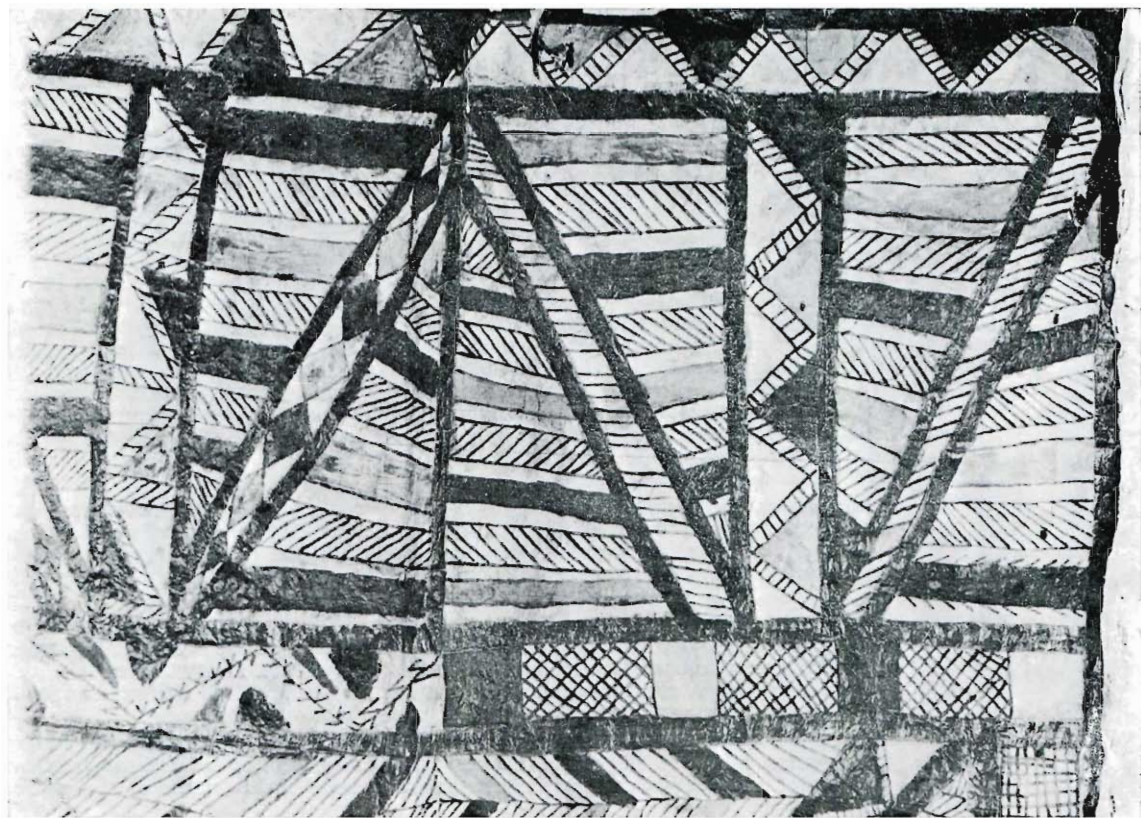
V vzhodni Afriki so poznali tehniko batika, vendar so blago le tiskali s šablonami, ki so imele vzorec rezan v plitvem reliefu. Vzorec je izpolnjeval vso površino tkanine.

Najznačilnejša barva afriškega bombažnega blaga je bila modra; pridobivali so jo iz grmičevja indigo. Rdečo barvo so napravili iz zdrobljene korenine manguina, zeleno barvo pa iz mešanice rjavo rdečega luga, kosa natrijeve soli in indiga. Črno barvo so si pripravljali iz posebne močvirne zemlje.

Za krašenje usnja so uporabljali naslednje barve: črno, ki so jo dobili iz mešanice škroba, pepela iz kovaške delavnice in kosa starega železa, potopljenega v tekočino. Rdečo barvo so pripravili iz zunanjih delov stebela prosa, soli in lesnega pepela; rumeno iz kleja ingverja in ptičjega lepila; modro iz rastline indigo; zeleno iz mešanice bakrovega nadeva, ptičjega lepila in bakrovega sulfata; belo z drgnjenjem kože v palmovem olju.

UPORABLJENA
LITERATURA

- Adamson Joy
1967: The Peoples of Kenya. New York.
- Bossert H. Th.
(1929): Geschichte des Kunstgewerbes aller Zeiten und Völker;
Baumann Hermann: Afrikanisches Kunstgewerbe, II. Bnd., Berlin.
- Buschan Georg
s. a.: Die Sitten der Völker, II., III. Bnd., Leipzig.
- Gardi René
(1969): Unter afrikanischen Handwerkern. Bern.
- Hirschberg Walter
1965: Völkerkunde Afrikas. Mannheim.
- Ishige Naomichi
1969: On Swahilization. Kyoto University African Studies. Kyoto. Vol. III.
- Ingham Kenneth
(1962): A History of East Africa. New York.
- Leiris Michel, Delange Jacqueline
(1968): Afrika. Die Kunst des schwarzen Erdteils. München.
- Legum Colin
(1961): Africa. A Handbook to the Continent. London.
- Ratzel Friedrich
1885: Völkerkunde. Die Naturvölker Afrikas. Erster Bnd. Leipzig.
- Savnik Dušan
(1960): Afrika včeraj in danes. (Ljubljana).
- Schebesta Paul
(1934): Vollblutneger und Halbzwerge. Salzburg — Leipzig.
- Trowell Margaret
(1960): African Design. New York.

THE CLOTHES
OF THE AFRICANS
LIVING SOUTH
OF SAHARA

Summary

The exhibition of clothes includes all regions in Africa South of Sahara. The objects and pictures collected to be a part of the museum exhibition represent the way of dressing in the pre-industrial society and in the period when the Islam religion spread in these countries. Finally, there are also exhibited clothes, which were sent to the first colonies by European merchants who thus opened the way for the European factory and other textile products. European fashion clothes can be seen today in all African countries with Negro population.

The nakedness of human body or lack of clothes is today generally considered by the African population as the sign of poverty, what could not be said for the pre-industrial society. It was the characteristic of individual tribes. The research studies, which have been led for many years, showed, that a large majority of the Africans knew a kind of clothes, which covered at least a small part of the body. A part of the clothing, which is probably the oldest and the simplest, is the girdle. They were worn before the idea of clothing. The apron often covering genital represents a slightly larger piece of clothing. It is significant to add here that this simple piece of clothing was the pattern of numerous intricate variants in more developed stages of civilization. The way of being clad with a piece of cloth, which can also be called a skirt, is possibly the youngest and simple form of covering. The TUNIC belongs to the oldest way of the clothing and it is not spread only in Africa but also elsewhere in the world. There are different kinds of tunics. The simple tunic was worn by the Hottentots and the Hereros and it was called KAROS. Leaders of the tribe, magicians and warriors, wore the same kind of clothing as other men in the tribe. The signs of respectability and position were shown in additional clothing. Additional equipment belongs to original African clothing. Such are, for example, the hoe, the bag, and the pipe for smoking. The Africans are familiar with different kinds of head-dressing such as different caps, made of different kinds of material, turban, scarf, straw-hats, and the tribe Herero a special leather helmets for married women. The Africans wear the foot covering not only because of cold rainy days, but also because of stony ground and of hot desert sand. The foot covering of the African man generally represents a kind of sandal or slippers. In the Sudan region soft leather shoes, decorated with different leather pieces, were widely spread in the 19th century.

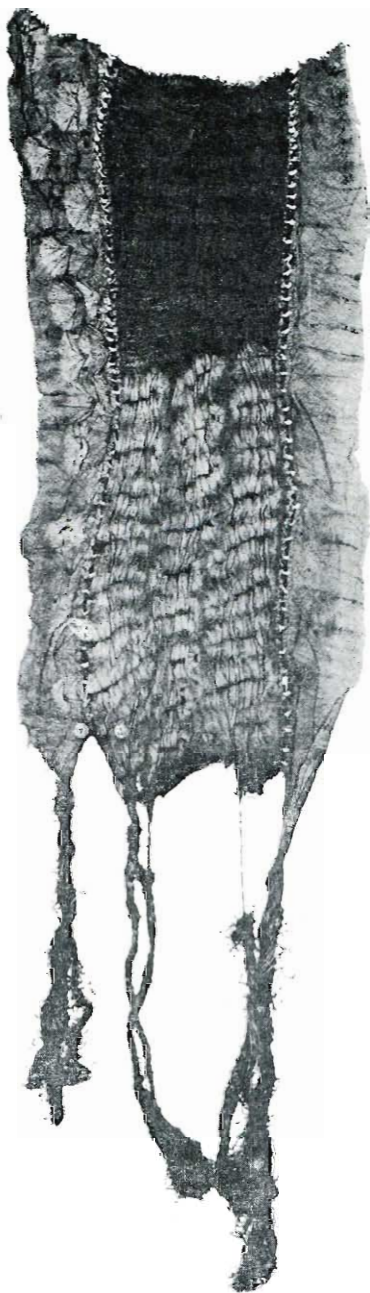
The Islamic culture introduced great changes in manners of clothing. The clothes are cut, and the Islamic costume consists of several parts of vestment. The most characteristic is a long, loose garment, in the shape of the shirt, called BUBU. Negro women are even more richly dressed than men in the Islamic regions. Their long robes are made of brocade and silk.

With the creation of European colonies the European manner of dressing began to be spread on the African continent. Some African natives quickly got used to the European clothing, others have remained true to hundreds years of tradition. Today the modern way of clothing is being more and more introduced. It can be noticed that the inhabitants in Africa like to dress well and that they make many efforts to be well dressed.

Different kinds of textile and clothings are shown together with their corresponding techniques of decoration at this exhibition. Paintings, embroidery, decoration with applications of pearls and batik technique with its various variants, were characteristic of the clothes described.

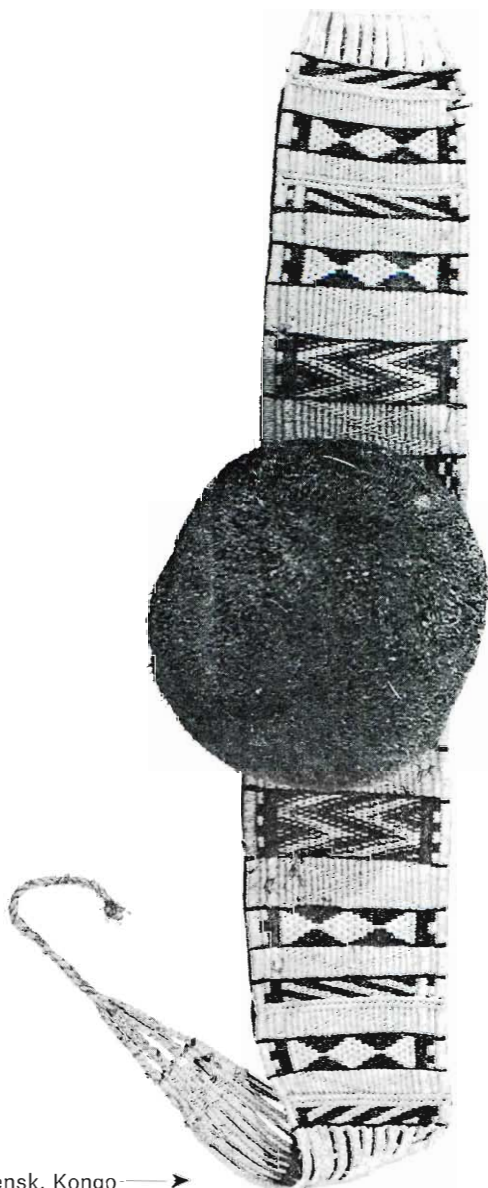
3

Del oblačila, tkanina napravljena iz rastlinskih vlaken, imenovana »fumbue«, zač. 17. stol.; Slonokoščena obala — zahodna Afrika

4

Pleten pas s čopom, oblačilo črnkih Nkundu žensk, Kongo — ➔

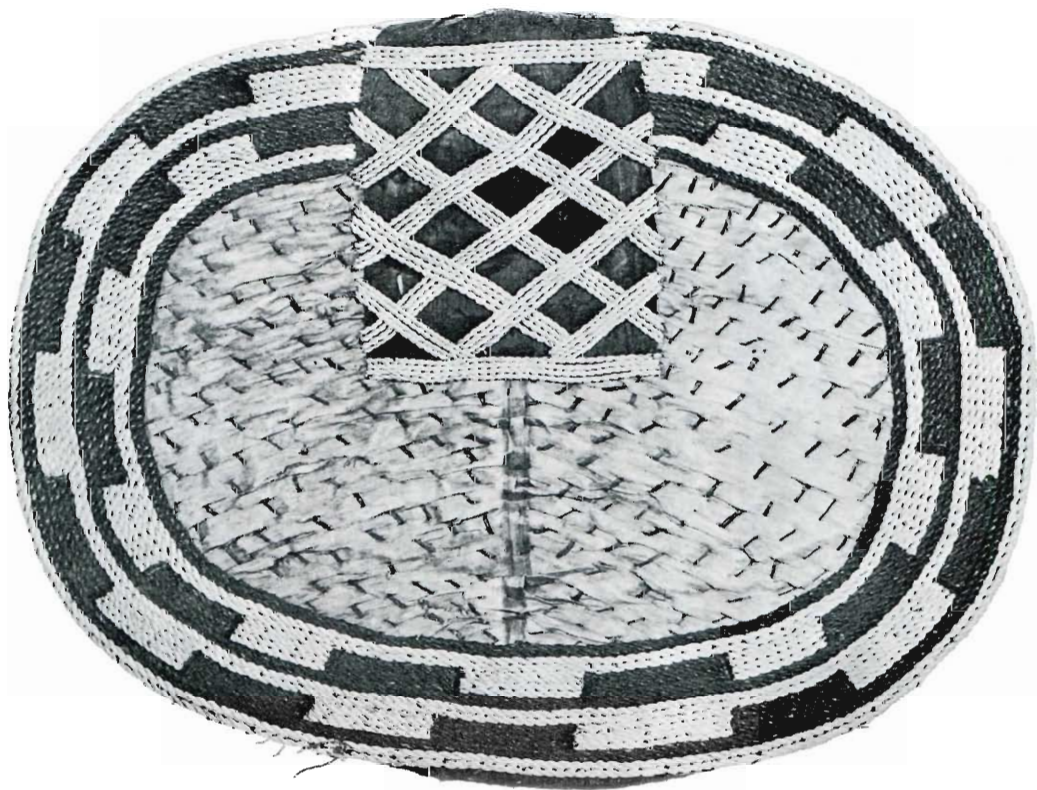

5

Ženski predpasnik, blago napravljeno iz drevesne skorje, pleme Fang, Gabon

Ženski sramni predpasnik, pleten, pleme Medje, Kongo

6

7

a, b — moška sramna predpasnika, pleme Bari,
vzhodni Sudan

c — moški sramni predpasnik, Kongo

a

b

c

8

Sramni moški predpasnik, osrednja Afrika

Sramni moški predpasnik s školjkami kavri, Nigerija

Predpasnik, napravljen iz železnih obročkov, pleme Bari, vzhodni Sudan

12

Sramni ženski predpasniki, Natal, južna Afrika

13

Krilo — kos blaga; ročno tkano blago, barvano z in digom, Uganda

14

Usnjen škorenj, okrašen z raznobarvnimi nalepkami, 19. stol., pleme Hausa, Nigerija

16

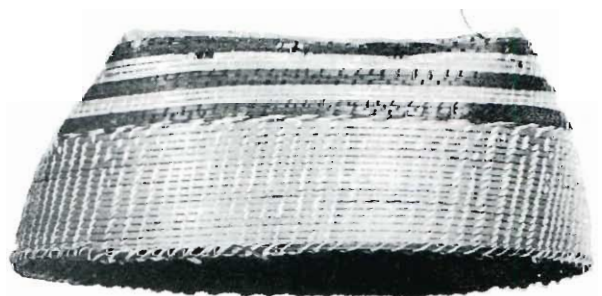
Čepica iz nojevih peres, pleme Bari, vzhodni Sudan,
19. stoletje

17 a
Okrašena čepica z biseri, južna Afrika

b
Pletena čepica, pleme Mamwu, Kongo

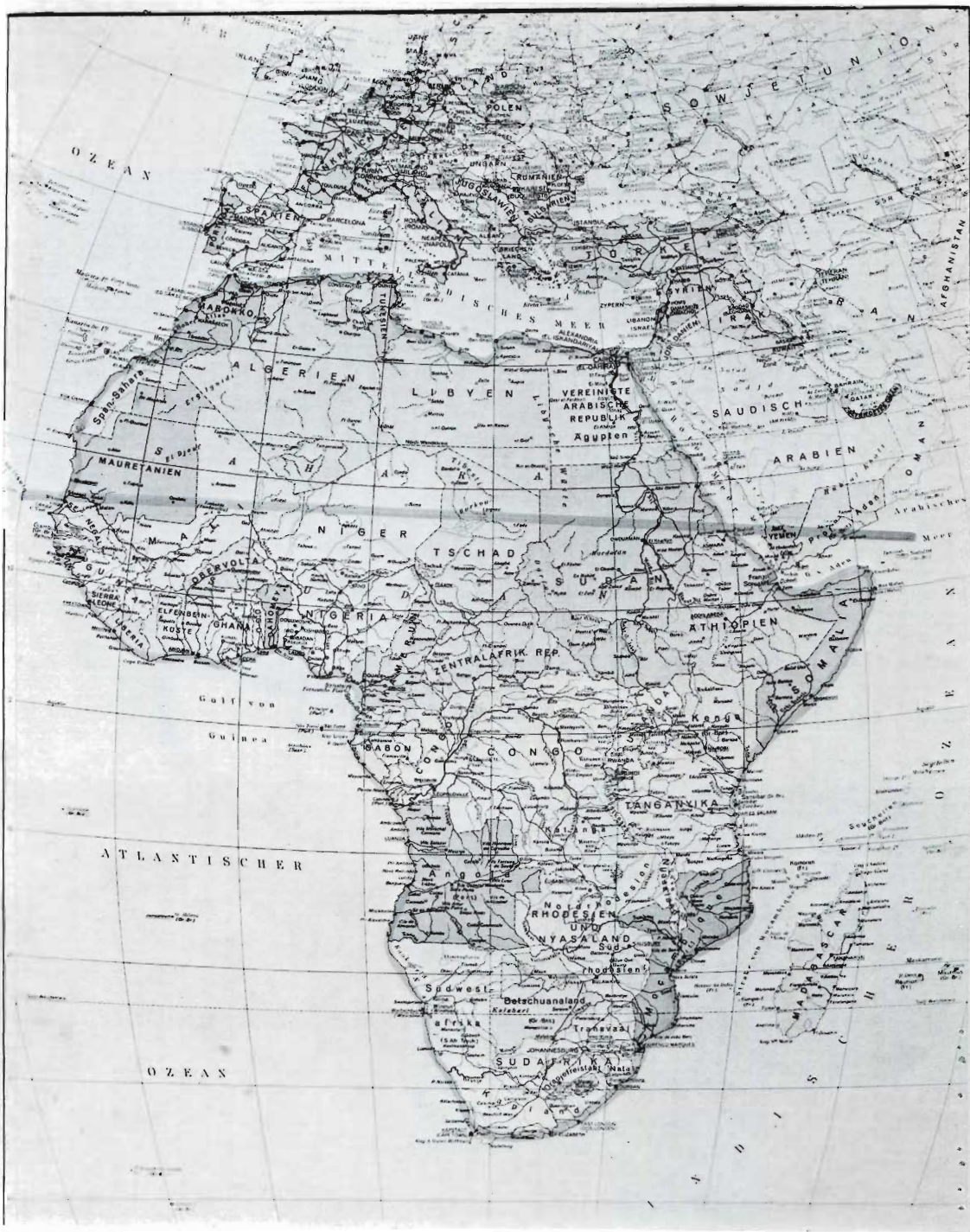

19

Današnja oblačila Afričanov, Senegal, zahodna Afrika

20

Fotografirani predmeti so iz zbirk Slovenskega etnografskega muzeja (Muzej Goričane)
razen pod št. 19, 20 (foto B. Kuhar)

Založil
Slovenski etnografski muzej
Za založbo dr. Boris Kuhar
Tisk: Tiskarna PTT, Ljubljana

